

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ТА
БЕЗПЕКИ СУСПІЛЬСТВА**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2015 року)

Суми
Сумський державний університет
2015

ПРИНЦИПИ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ

Кравченко А. І.

Юридичний факультет, Сумський державний університет

Виконавче провадження є завершальною стадією судового провадження, що характеризується примусовим виконанням рішень інших органів (посадових осіб). Тобто це сукупність дій органів і посадових осіб, що спрямовані на примусове виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), які провадяться на підставах, в межах повноважень та у спосіб, визначених Законом «Про виконавче провадження» та іншими нормативно-правовими актами [4].

Шляхом виконавчого провадження здійснюється правозахисна функція держави в силу здійснення у виконавчому провадженні остаточного захисту прав громадян і юридичних осіб, що є фактичним продовженням правозахисної функції суду. Виконавче провадження розпочинається лише з моменту встановленого повноважними органами правопорушення і стосується відновлення порушених прав та інтересів у межах, що визначені законом та рішенням юрисдикційних органів. Відомо, що захист прав громадян та юридичних осіб здійснює цілий ряд державних органів (суд, господарський суд, органи нотаріату, адміністративні органи), але саме у виконавчому провадженні захист прав набуває реального змісту.

Принципи виконавчого провадження - це закріплені у правових нормах основні засади, керівні положення, які визначають організацію органів державної виконавчої служби, зміст і спрямованість її діяльності, правовий статус учасників виконавчого провадження [1, с. 16].

С.Я. Фурса та С.В. Щербак виокремлюють принципи організації та діяльності Державної виконавчої служби України, серед яких: принцип законності, принцип сприяння громадянам, установам, підприємствам і організаціям, принцип обов'язковості вимог державного виконавця, принцип своєчасності виконання рішень, рівності усіх учасників судового процесу перед законом і судом, принцип змагальності, принцип гласності [6, с. 37].

В теорії права всі принципи прийнято розподіляти на загальні та спеціальні. Принципи діяльності державної виконавчої служби також поділяються на загальні та спеціальні. До загальних принципів слід віднести принцип законності, принцип верховенства права, принцип реординачії, принцип сприяння громадянам, установам, підприємствам і організаціям у здійсненні їхніх законних прав та охоронюваних законом інтересів [6]. До спеціальних: принцип обов'язковості вимог державного виконавця, принцип своєчасності, повноти виконання і неупередженості державного виконавця, принцип безпосередності, принцип пріоритетності звернення стягнення на майно боржників - громадян, принцип одноособовості прийняття рішення в конкретному виконавчому провадженні, принцип доступності й гарантованості захисту прав стягувана та боржника.

Принцип законності вимагає, щоб уся діяльність органів державної виконавчої служби була підпорядкована законові, щоб усі суб'єкти правовідносин - особи, які беруть участь у виконавчому провадженні, та особи, які залучаються до проведення виконавчих дій, суворо дотримувалися і виконували вимоги чинного законодавства, яке врегульовує порядок виконавчого провадження.

Цей принцип вимагає, щоб законові була підпорядкована не тільки діяльність державної виконавчої служби і її посадової особи - державного виконавця, але й усіх учасників виконавчого провадження та осіб, які залучаються до проведення виконавчих дій.

Принцип рівності громадян перед законом і органом державної виконавчої

служби має конституційну основу. Конституцією України закріплюється, що громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними та іншими ознаками (ст. 24) [3].

Принцип недоторканності людини закріплює, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю (ст. 3 Конституції). Кожна людина має право на свободу та особисту недоторканність [3].

Принцип недоторканності житла - цей принцип підтверджує демократичний характер правового статусу особи в суспільстві і є гарантією охорони матеріальних інтересів та особистого життя громадян. Принцип недоторканності житла притаманний виконавчому провадженню і діє в ньому специфічно.

Конституція України гарантує кожному недоторканність житла. Не допускається проникнення до житла або іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше, як за мотивованим рішенням суду (ст. 30) [3].

Принцип гласності закріплює відкритість виконавчого провадження для сторін, інших осіб, які беруть у ньому участь, осіб, які залучаються до проведення виконавчих дій та широкої громадськості

Принцип державної мови. Конституцією України передбачено, що державною мовою в Україні є українська мова та гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України(ст. 10) [3].

Принцип диспозитивності. У виконавчому провадженні цей принцип закріплений у нормативному визначенні правового становища сторін та інших осіб, які беруть участь у виконавчому провадженні, і дозволяє їм вільно розпорядитися належними їм матеріальними і процесуальними правами та активно впливати на розвиток виконавчого провадження. Виконавче провадження про примусове виконання рішення відкривається державним виконавцем за заявою стягувача або його представника (ст. 19), який може відмовитися від стягнення і вимагати повернення виконавчого документа (ст. 26). Сторони мають право укласти мирову угоду, оспорювати належність майна, його оцінку та інше [4].

Принцип юридичної істини. Цей принцип (ст. 11) зобов'язує державного виконавця вживати заходів примусового виконання рішень, передбачених законом і зазначених у виконавчому документі, неупереджено, своєчасно і повно вчиняти виконавчі дії, роз'яснювати сторонам їх права та обов'язки і сприяти у їх реалізації [3].

Принцип змагальності - закріплений у нормативних правилах, що надає можливість сторонам, іншим особам, які беруть участь у виконавчому провадженні, подавати додаткові матеріали, давати усні і письмові пояснення у процесі виконавчих дій, висловлювати свої доводи, міркування з усіх питань, що виникають у ході виконавчого провадження, заперечувати проти клопотань, доводів та міркувань інших учасників виконавчого провадження. Принцип змагальності повністю діє у провадженні при оскарженні дії (бездіяльності) державного виконавця та інших посадових осіб державної виконавчої служби як у порядку підлеглості, так і до суду, а також при розгляді вимог про виключення майна з опису, про відшкодування стягувачу нанесених збитків, заподіяних державним виконавцем та юридичною особою, що провадили стягнення оцінку, та реалізація майна.

Принцип доступності у виконавчому провадженні полягає в забезпеченні стягувачеві та іншим заінтересованим особам, які мають право на примусове виконання рішення суду чи іншого не судового органу.

Про принцип безпосередності. Цей принцип полягає в тому, що виконавчі дії, спрямовані на примусове виконання рішень суду, вчиняються безпосередньо державним виконавцем. Якщо зволікання із вчиненням виконавчих дій створює загрозу невиконання рішення, державний виконавець має право вчиняти виконавчі дії і на території, на яку не поширюються його функції, або безпосередньо не здійснювати виконання рішення, а передати виконавчий документ відповідному підрозділу державної виконавчої служби в порядку, встановленому Міністерством юстиції України [5].

Винятком із принципу безпосередності є можливість здійснення виконавчих дій іншими органами, організаціями та посадовими особами на вимогу чи за дорученням державного виконавця.

Принцип публічності у виконавчому провадженні має конституційну основу. Це означає, що органи державної виконавчої служби як органи держави здійснюють свою діяльність із виконання рішень судових і не судових органів у загальнонародних, загальнодержавних інтересах, на захист прав громадян і юридичних осіб, тобто їх діяльність носить публічний характер. Такий характер має участь у виконавчому провадженні експерта, спеціаліста, перекладача, прокурора, представників органів внутрішніх справ, опіки і піклування, інших державних органів і установ у порядку, встановленому цим Законом (ст. 7) [4].

Принцип оперативності. Цей принцип забезпечує своєчасність примусового виконання рішень судових і не судових органів у часових межах шляхом найбільш повного і раціонального використання процесуальних засобів для досягнення швидкого і правильного здійснення виконання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30. – Ст. 141.
2. Про виконавче провадження [Електронний ресурс] : Закон України від 21 квітня 1999 р. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/606-14>
3. Про державну виконавчу службу [Електронний ресурс] : Закон України від 24 березня 1998 р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/202/98-%D0%B2%D1%80>
4. Фурса С.Я. Виконавче провадження в Україні [Електронний ресурс] : навч. посіб. для вищ. навч. закл. / С.Я. Фурса, С.В. Щербак ; Ін-т міжнар. відносин Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. – К. : Атіка, 2002. – 480 с. Режим доступу : <http://refdb.ru/look/2438001.html>